

РЕЦЕНЗІЯ

офіційної рецензентки, кандидатки медичних наук, доцентки кафедри клінічної імунології та алергології Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького Ліщук-Якимович Христини Олександрівни на дисертаційну роботу Кобак Любові Орестівни

«Коморбідні ураження органів системи кровообігу у хворих на системний червоний вовчак: характер і частота; виявлення та характеристика синтропічних варіантів; діагностична цінність їх маркерів; прогноз ймовірності виникнення», представлену до разової спеціалізованої вченої ради ДФ 35.600.090 у ЛНМУ імені Данила Галицького МОЗ України на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 22 – Охорона здоров'я за спеціальністю 222– Медицина

1. Актуальність теми дисертаційної роботи

Актуальність теми дисертації Кобак Любові Орестівни «Коморбідні ураження органів системи кровообігу у хворих на системний червоний вовчак: характер і частота; виявлення та характеристика синтропічних варіантів; діагностична цінність їх маркерів; прогноз ймовірності виникнення» є беззаперечною через високу медико-соціальну та економічну вагомість проблем, які поставила собі за мету вирішити здобувачка, оскільки системний червоний вовчак (СЧВ) – системна хвороба сполучної тканини, в основі виникнення якої є втрата імунологічної толерантності, поліклональна В-лімфоцитарна активація та продукція антитіл, що реагують із великою кількістю автоантигенів і зумовлюють полісистемний характер патологічного процесу. Частота недуги становить за різною інформацією 2,7–50 нових випадків на 100 000 населення за рік, зазвичай переважає у жінок репродуктивного віку, часто призводить до інвалідизації. У пацієнтів із системним червоним вовчаком виявляють втричі вищу смертність порівняно із середньопопуляційними показниками, а етіологія і патогенез її досі залишаються недостатньо з'ясовані.

СЧВ розглядають як хворобу із втягненням у патологічний процес різних органів і систем організму, трактованих як коморбідні ураження. Великої уваги заслуговує виявлення уражень органів системи кровообігу (ОСК) у хворих на СЧВ, оскільки через ускладнення збільшується ризик смертності, особливо у тих хворих, СЧВ у яких виник у більш молодому віці.

Діагностика коморбідних уражень ОСК зазвичай потребує дороговартісних і не завжди доступних лабораторно-інструментальних досліджень. Це спонукає до пошуку нових загальнодоступних, простих у використанні та дешевших методів скринінгу й діагностики уражень ОСК у хворих на СЧВ, які могли б використовувати клініцисти. Тому представлене дисертаційне дослідження є актуальним для сучасної ревматології та медицини загалом.

2. Зв'язок теми дисертації з державними чи галузевими науковими програмами, планами, темами

Дисертаційна робота є фрагментом науково-дослідної роботи кафедри внутрішньої медицини № 1 Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького за темами «Особливості клінічного перебігу хронічної патології з урахуванням коморбідності» (№ державної реєстрації: 0116U004502) і «Моно- та коморбідні ураження внутрішніх органів: чинники ризику; етіологія; патогенез; діагностика; клінічні особливості перебігу; лікування; профілактика» (№ державної реєстрації: 0122u000169). Авторка є безпосередньою виконавицею фрагменту наукових досліджень за вказаними темами.

3. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації; їх достовірність

Наукова праця Кобак Л. О. виконана на високому сучасному методологічному рівні та базується на актуальній інформації, обґрунтовано сформульованих наукових положеннях та висновках, що є статистично достовірними. Виконання дисертації відповідає сучасним вимогам проведення клінічних досліджень. Для отримання результатів роботи опрацьовано достатню

кількість фактичного матеріалу, використано сучасні методи дослідження, що дали дисертантці можливість зреалізувати поставлені мету і завдання.

Наукове дослідження виконано згідно правильного методологічного ключа та охоплює результати рутинних, а також додаткових клінічно-лабораторних методів досліджень.

В процесі статистичного опрацювання фактичного матеріалу застосовані коефіцієнти асоціації й контингенції із зазначенням показників їх значущості, що демонструють зв'язок між досліджуваними маркерами й синтропічними коморбідними ураженнями ОСК у хворих на СЧВ, використано точний критерій Фішера, що дозволив оцінити різниці і встановити їх достовірність у вибірках, визначено діагностичні характеристики виокремлених маркерів та ймовірність виникнення синтропічних коморбідних уражень ОСК.

4. Наукова новизна, теоретичне й практичне значення отриманих результатів, їх апробація.

Дисертаційна робота Кобак Любові Орестівни містить теоретичне узагальнення й нове розв'язання актуального наукового завдання, що полягає в удосконаленні діагностики коморбідних уражень ОСК у хворих на СЧВ та базується на дослідженні їхнього характеру і частоти, виявленні та характеристиці синтропічних варіантів, з'ясуванні діагностичної цінності їхніх клінічних і лабораторних маркерів; визначенні чинників ризику ймовірності виникнення синтропічних коморбідних уражень ОСК у хворих на СЧВ.

Новим та науково обґрунтованим є діагностичний підхід до коморбідних уражень ОСК у хворих на СЧВ, адже через основну патологію досить часто клініцисти не беруть проблему до уваги взагалі. Практичне значення має інформація з паспорту, анамнезу та об'єктивного обстеження пацієнта, оцінка окремих лабораторних показників крові та сечі, їх констеляцій. З їх допомогою можна визначити ризик ймовірності виникнення синтропічних коморбідних уражень ОСК у хворих на СЧВ та обрати тактику щодо діагностики й лікування.

В роботі встановлено, що частота деяких із коморбідних уражень ОСК у хворих на СЧВ зростає із наростанням активності основної недуги і їх трактовано як синтропічні.

Визначено залежність синтропічних коморбідних уражень ОСК у хворих на СЧВ від статі, віку, тривалості та перебігу недуги.

Авторка дисертації Кобак Л. О. уперше визначила діагностично цінні клінічні й лабораторні маркери синтропічних коморбідних уражень ОСК у хворих на СЧВ, що не потребують додаткових затрат та визначила серед них найбільш діагностично цінні окремі клінічні й лабораторні маркери чи констеляції маркерів за чутливістю, специфічністю й точністю для діагностики цих уражень з наступним визначенням їх прогностичного значення.

Уперше з'ясовано чинники ризику ймовірності виникнення синтропічних уражень ОСК у хворих на СЧВ, завдяки застосуванню прогностичного значення діагностично цінних окремих клінічних і лабораторних маркерів та констеляцій маркерів.

Важливе практичне значення для клініциста має використаний дисертанткою підхід, що базується на застосуванні діагностично цінних клінічних та лабораторних маркерів, що мають певні особливості, та оцінці ризику виникнення синтропічних уражень ОСК. Це дає можливість прогнозувати ймовірність виникнення цих уражень у хворих на СЧВ, використавши результати обстежень основної недуги та на їх основі визначити тактику curaції хворого з урахуванням стану ОСК.

Матеріали дисертації Кобак Л. О. відображені у 21 праці, із яких 2 статті у зарубіжних періодичних виданнях (одна з них – у журналі, включеному до наукометричної бази Scopus), 7 статей у фахових наукових виданнях України, 12 публікацій оприлюднені у вигляді тез в матеріалах міжнародних науково-практичних конференцій.

Результати дисертаційної роботи підтверджують 11 актів впровадження у діагностично-лікувальний та освітній процес.

5. Оцінка структури, змісту та форми дисертації

Дисертаційна робота Кобак Л. О. на здобуття доктора філософії написана українською мовою, представлена на 226 сторінках і містить всі необхідні структурні елементи.

Анотація викладена українською та англійською мовами та містить основні наукові положення та результати досліджень дисертаційної роботи.

Вступ дисертації містить інформацію про актуальність, зв'язок із науковою роботою кафедри, мету і завдання дослідження, наукову новизну і практичне значення, особистий внесок дисертантки та апробацію результатів дисертації.

Проведений аналіз літератури у першому розділі вказує на складність досліджуваної проблеми та наявність багатьох невирішених проблем щодо значної поширеності уражень ОСК у хворих на СЧВ, з'ясування їх патогенезу та діагностики.

У другому розділі дисертантка описує клінічну характеристику хворих, представляє дизайн дослідження, деталізує матеріали і методи дослідження, методичку статистичного опрацювання результатів.

У третьому розділі описано дані про встановлені дисертанткою характер і частоту коморбідних уражень ОСК у хворих на СЧВ.

У четвертому розділі виявлено та детально проаналізовано синтропічні коморбідні ураження ОСК у хворих на СЧВ, охарактеризовано певні особливості щодо їх виявлення у осіб різної статі, віку, тривалості та перебігу хвороби.

У п'ятому розділі Кобак Л. О. детально аналізує діагностичні маркери клінічних показників та відхилених від референтних значень лабораторних показників та їхніх констеляцій за чутливістю, специфічністю, точністю. В якості діагностично цінних маркерів виокремлено ті, що підтверджуються наявністю статистично достовірної різниці ($p < 0,05$) та мають прямий стохастичний зв'язок.

Шостий розділ має найважливіше значення, оскільки логічно завершує виконане дослідження за допомогою визначення прогнозу ймовірності

виникнення синтропічних коморбідних уражень ОСК у хворих на СЧВ після застосування виявлених діагностично цінних маркерів.

У розділі «Аналіз і узагальнення результатів досліджень» після опису власних результатів досліджень, викладених у попередніх розділах, авторка проводить їх детальний аналіз і узагальнення та підводить підсумки. В цьому розділі вона порівнює отримані результати з інформацією інших дослідників.

В кінці дисертації Кобак Л. О. робить логічні висновки, підтвержені статистичним матеріалом, та дає практичні рекомендації. Завершується дисертація списком літературних джерел, серед яких переважають наукові праці закордонних авторів, та переліком додатків.

Усі зауваження щодо дисертаційної роботи не носять принципового характеру, а стосуються переважно стилістичного оформлення і не зменшують наукову новизну та практичне значення дисертації.

В процесі рецензування дисертаційної роботи виникли наступні запитання:

1. У Вашому дослідженні серед коморбідних ураження органів системи кровообігу у хворих на системний червоний вовчак виявлено порушення ритму серця. Які саме?
2. Чому Вами для встановлення ступеня активності системного червоного вовчака було обрано шкалу SLEDAI?

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам

Вивчення дисертаційної роботи Кобак Любові Орестівни «Коморбідні ураження органів системи кровообігу у хворих на системний червоний вовчак: характер і частота; виявлення та характеристика синтропічних варіантів; діагностична цінність їх маркерів; прогноз ймовірності виникнення» дає змогу вважати її актуальною завершеною працею, що містить обґрунтовану наукову новизну і важливе практичне значення. Сформульовані висновки й надані практичні рекомендації є логічними, мають важливе значення для сучасної науки.

Актуальність, методичний рівень виконання, наукова новизна і практичне значення отриманих результатів, обґрунтованість наукових положень і висновків, їхня достовірність та повнота викладу у публікаціях повністю відповідають вимогам «Порядку присудження доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р.).

Кобак Любов Орестівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 22 – Охорона здоров'я за спеціальністю 222 – Медицина.

Рецензентка:

кандидатка медичних наук,
доцентка кафедри
клінічної імунології та алергології
Львівського національного
медичного університету
імені Данила Галицького

Христина ЛІЩУК-ЯКИМОВИЧ

